

Sygn. akt VII U 100/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożenna Zalewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Adrianna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2015 r. w Gdańsku

sprawy S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 20 listopada 2014 r. nr (...)

Zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy S. P. prawo do emerytury od dnia 01 sierpnia 2014 roku i stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VII U 100/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 listopada 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu S. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, w postaci braku 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Pozwany organ rentowy wskazał, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od dnia 03 stycznia 1975 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie Usług (...) sp. z o.o. w P. z powodu braku przywołania w treści świadectwa pracy z dnia 31 sierpnia 2000 r. przepisów resortowych (k. 32 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 08 grudnia 2014 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony S. P., wnosząc o jej zmianę oraz przyznanie wnioskowanego świadczenia (k. 2-3 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 01 stycznia 2015 r. na odwołanie ubezpieczonego, pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu spornej decyzji (k. 5-6 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony S. P., urodzony dnia (...), z zawodu monter rurociągów, w dniu 26 sierpnia 2014 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu (...)Ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 1-2 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 31 lat, 1 miesiąca i 5 dni – równy ilości okresów składkowych – jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Na skutek przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego uznać należało jednak, iż ubezpieczony łącznie udowodnił przeszło 23 lata pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 31 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 20 listopada 2014 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu S. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 20 listopada 2014 r. – k. 32 akt rentowych

W spornym okresie od dnia od dnia 03 stycznia 1975 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony S. P. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Usług (...) sp. z o.o. w P. (uprzednio do dnia 03 stycznia 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P.) na stanowisku kierowcy nieczystości płynnych. W powyższym okresie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych).

Przez cały powyższy okres wnioskodawca kierował samochodami asenizacyjnymi (specjalnymi) o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, służącymi do wywozu nieczystości płynnych.

dowód: świadectwo pracy z dnia 31 sierpnia 2000 r. – k. 11 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 31 sierpnia 2000 r. – k. 12 akt rentowych, świadectwo pracy z dnia 31 stycznia 1991 r. – k. 5 akt kapitałowych

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, jak również w aktach rentowych pozwanego organu, oraz aktach osobowych i płacowych ubezpieczonego ze spornych okresów, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego S. P. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1)legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VIII (W transporcie i łączności) pod pozycją 2 wskazano prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych).

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu (...)osiągnął 60 rok życia. Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, jak również pozostaje w stosunku pracy – co biorąc pod uwagę brzmienie art. 184 ust. 2 ustawy od dnia 01 stycznia 2013 r. pozostaje okolicznością w sprawie bez znaczenia.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za prace w warunkach szczególnych (prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych)) uznać można było opisany powyżej sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 03 stycznia 1975 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie Usług (...) sp. z o.o. w P. (uprzednio do dnia 03 stycznia 1991 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P.).

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w tymże okresie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadczenia pracy, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych). Z dokumentów tych w sposób nie budzący wątpliwości, spójny i jednoznaczny wynika charakter pracy ubezpieczonego w spornym okresie – mianowicie to, że ubezpieczony S. P. pracował na stanowisku kierowcy nieczystości płynnych i jako taki kierował samochodami asenizacyjnymi (specjalnymi) o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, służącymi do wywozu nieczystości płynnych.

Uzasadniając sporną decyzję, pozwany organ rentowy wskazał, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od dnia 03 stycznia 1975 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie Usług (...) sp. z o.o. w P. z powodu braku przywołania w treści świadectwa pracy z dnia 31 sierpnia 2000 r. przepisów resortowych (k. 32 akt rentowych).

W tym miejscu godzi się wskazać, iż zarządzenia resortowe nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, i stanowią jedynie pomocnicze akty prawa niższego rzędu oraz dokumenty dotyczące jedynie konkretnych zakładów pracy, do których odwoływali się poszczególni pracodawcy, wskazując w dokumentacji pracowniczej (świadectwach wykonywania pracy w warunkach szczególnych) na rodzaje wykonywanej przez pracowników pracy. Kluczowym i podstawowym dokumentem w tym zakresie pozostaje cytowane powyżej rozporządzenie.

Wypowiedział się bowiem w powyższym zakresie Sąd Najwyższy, wskazując, iż źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach jest ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako że nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić w ocenie Sądu Okręgowego należało, iż całkowicie niezasadnie pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych – jako że prawidłowo udokumentował on wymagany co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych, wynikający jednoznacznie zarówno ze świadectwa pracy, jak i ze świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych (obydwa dokumenty datowane na dzień 31 sierpnia 2000 r. – k. 11-12 akt rentowych). Pomimo bowiem – nieistotnego, jak wskazano powyżej – braku odniesienia do zarządzenia resortowego, dokumenty te wprost odsyłały do treści rozporządzenia, konkretnie w ramach wykazu A dział VIII pozycja 2 – zatem do prac kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), które w spornym okresie wykonywał wnioskodawca.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczony S. P. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ

osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne zostały nie wymagały wyjaśnienia w drodze uzupełnienia materiału dowodowego w sądowym postępowaniu odwoławczym, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy.

W konkluzji Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 20 listopada 2014 r. i przyznał ubezpieczonemu S. P. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 sierpnia 2014 r. (tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku o świadczenie jako daty spełnienia ostatniej przesłanki). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 26 sierpnia 2014 r., oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd Okręgowy stwierdził odpowiedzialność pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt dysponowania przez organ w dacie wydania tejże decyzji kompletnym i wyczerpującym materiałem dowodowym, pozwalającym na dokonanie ustaleń w zakresie charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w spornym okresie.

SSO Bożenna Zalewska